

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Vågsurfing ett sätt att leva

Författare: Johan Bergelin 830329
Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp
Vårterminen 2010
Handledare: Ann Mari Sellerberg

Abstrakt

Författare: Johan Bergelin 830329

Titel: Vågsurfing ett sätt att leva

Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp

Handledare: Ann Mari Sellerberg

Sociologiska institutionen, Vårterminen 2010

Föreliggande uppsats behandlar ämnet vågsurfing. Utgångspunkten för uppsatsen är frågeställningen: Vad motiverar personer till att vågsurfa och vad har aktiviteten för funktion i deras liv?

Syftet med uppsatsen är att påvisa ett relevant sociologisk fenomen som tidigare är outforskat i Sverige. Uppsatsen förklarar fyra svenska surfares motivation till att de surfar och förklarar vad surfing har för funktion i deras liv. Därmed beskrivs aktiviteten utifrån ett individperspektiv såväl som ett strukturperspektiv genom att fenomenet sätts i ett samhälleligt perspektiv.

Uppsatsen bygger på några centrala teman som framkom vid analyserandet av de intervjuer som genomförts i anledning av undersökningen. Det är teman som beskriver känslor och tankar kring fenomenet vågsurfing. Vidare har jag använt mig av tre huvudteorier för att problematisera och diskutera de olika tematiska delarna.

Slutsatserna och resultaten av uppsatsen visar på den viktiga funktion vågsurfing har i dagens Sverige. De visar vidare på den mångfacetterade funktion som aktiviteten har för utövare av den. Slutsatserna visar också på de olika motivationsfaktorer intervjupersonerna har för att vågsurfa. Vågsurfing har bl.a. funktionen av att skapa känslor och avkoppling för utövarna.

Nyckelord: Vågsurfing, Sverige, civilisationsteorin, flow, risk

Innehållsförteckning

1. Inledning	sid.1
1.1 Problemformulering och syfte	sid. 1
1.2 Disposition och upplägg	sid. 1-2
2. Historik om vågsurfing	sid. 3-5
3. Tidigare forskning	sid. 5-6
4. Metod	sid. 6
4.1 Kvalitativ metod	sid. 6-7
4.2 Tillgång till fältet	sid. 7-9
4.3 Genomförandet av intervjuerna	sid. 9-10
4.4 Närhet och distans	sid. 11
4.5 Etiska överväganden	sid. 11-12
4.6 Analysarbete	sid. 12
4.7 Kort presentation av intervjupersonerna	sid. 12-13
5. Teori	sid. 13
5.1 Civilisationsteorin	sid. 13-15
5.2 Flow	sid. 15
5.3 Risk	sid. 15-16
6. Analys	sid. 16
6.1 Vågsurfing i Sverige	sid. 16-17
6.2 Inträde till vågsurfing	sid. 18
6.3 Livsplanering, livspåverkan	sid. 18-19
6.4 Social funktion	sid. 19
7. Berättelsen om vad man söker för upplevelser	sid. 19
7.1 Den speciella känslan	sid. 20-21
7.2 Adrenalin och utmaning	sid. 21-23
7.3 Avkoppling	sid. 23-25
7.4 Naturupplevelser	sid. 25-26
8. Resultat och slutsatser	sid. 26-29
9. Sammanfattning	sid. 29
10. Ordlista	sid. 29-30
11. Källförteckning	sid. 30-32

1. Inledning

1.1 Problemformulering och syfte

Denna uppsats behandlar vågsurfing främst utifrån ett sociologiskt perspektiv. Den frågeställning jag valt att arbeta utifrån är: Vad motiverar personer till att vågsurfa och vad har aktiviteten för funktion i deras liv?

Idén till uppsatsen väcktes av mitt intresse och egna utövande av vågsurfing. Samt medvetenheten om att många människor är ovetandes om att det går att vågsurfa i Sverige. Jag insåg att det fanns en möjlighet att genomföra en sociologisk undersökning av fenomenet. Detta är bakgrunden till att föreliggande uppsats genomförts.

Syftet med uppsatsen är att tydliggöra ett sociologiskt relevant fenomen i Sverige (vågsurfing) som tidigare inte behandlats i den vetenskapliga litteraturen. Det handlar om ett fenomen som inte funnits så länge i Sverige men som på senare år kommit att bli alltmer utbrett. Uppsatsen beskriver den funktion som vågsurfing fyller för personerna som ingår i studien med hänsyn till bl.a. arbete och andra aktiviteter. Vidare undersöker den personers motivation till att surfa.

Syftet är vidare att beskriva vad som är speciellt med vågsurfing i Sverige, där det råder speciella väderförhållanden i jämförelse med till exempel Australien och Hawaii. På dessa platser krävs ingen vidare planering eller kunskap för att kunna surfa. Väderförhållandena är sådana att det nästan alltid finns en möjlighet att surfa där. I Sverige däremot är det mer sällan som det går att surfa. Det krävs en speciell kunskap om väder och geografiska platser. Det kräver vidare en noggrann planering.

Det har gjorts liknande forskning innan i t.ex. USA och Australien (se vidare nedan under kapitel 3).

Som nämnts ovan är uppsatsen avgränsad till att handla om svensk vågsurfing. Detta för att, som nämnts ovan, det är ett tidigare vetenskapligt utforskat område. Ytterligare en anledning är av praktiska skäl, då jag själv bor i Sverige och även de personer som ingått i studien bor här och främst surfar i Sverige.

1.2 Disposition och upplägg

Uppsatsen diskuterar främst tre teorier, civilisationsteorin, flowteorin och riskteorin. Dessa teorier lämpar sig bra för att belysa fenomenet eftersom att de ger ett sociologiskt- såväl som ett

psykologiskt perspektiv. Detta ger fenomenet en tvärvetenskaplig belysning som är nödvändig eftersom det inte går att enbart förklara med en vetenskaplig disciplin. Teorierna ger också möjlighet för förståelse av fenomenet utifrån ett individperspektiv och ett strukturperspektiv (i denna mening handlar det om ett fenomenets inordning och funktion i samhället).

Jag har använt mig av kvalitativ metod. Jag har genomfört intervjuer som jag sedan begreppsliggjort och analyserat utifrån olika teorier. Metoden jag använt mig av kan kategoriseras som empiriskt grundad teori.

Nämnas bör att jag för att variera språket har valt att omväxlande skriva vågsurfing och surfing. De båda betecknar dock samma aktivitet.

Vad gäller materialet kan nämnas att det i vissa fall endast fanns litteratur vid bibliotek utomlands. I dessa fall var jag tvungen att p.g.a. tid och pengar använda mig av sekundära källor i form av artiklar som refererade till aktuella litteraturkällor. Nämnas bör att litteraturen om surfing främst bestod av artiklar som jag fann på Internet. Det fanns relativt lite skrivet om ämnet vågsurfing i sociologiska sammanhang. I övrigt har jag använt mig av både sociologisk och psykologisk litteratur. Jag var tvungen att använda båda vetenskaperna för att kunna besvara min frågeställning på ett adekvat sätt.

Själva upplägget på uppsatsen är strukturerad så att den inleds med en historisk tillbakablick. Därefter följer ett avsnitt om tidigare forskning och sedan en metoddel. Efter metoddelen skrivs om den teori som använts och därefter följer analysdelen som är uppdelad i två avsnitt. Efter detta kommer resultat, slutsatser och en sammanfattning. Sist finns en liten ordlista över ord som förekommer i uppsatsen och som kräver ett förklarande.

2. Historik om vågsurfing

Detta avsnitt syftar till att ge en förståelse av själva aktiviteten vågsurfing. Vidare förklaras kronologiskt hur surfing har utvecklats genom historien fram till idag. Detta är nödvändigt för att bättre förstå vad uppsatsen som helhet handlar om för fenomenet samt för att, för den oinvidige, få en kontextuell förståelse av fenomenet.

Aktiviteten vågsurfing kan beskrivas som att surfaren paddlar ut med armarnas hjälp på sin surfingbräda till ett ställe i vattnet där det går att ”ta” vågorna. När det sedan kommer en våg paddlar surfaren med vågen för att ge surfingbrädan tillräckligt med fart för att kunna åka med vågen. När vågen väl har ”fångats” ställer sig surfaren snabbt upp och utför olika manövrar på vågen tills det att vågen bryter inne vid stranden. Sedan är det bara att genomföra samma process om igen.¹

De första tecknen på aktiviteter som kan liknas vid vågsurfing började så tidigt som 3000 år f. Kr. och utfördes av fiskare i norra Peru. Förmodligen upptäckte människor på andra varmt tempererade platser också spänningen i att surfa på inkommande swell (se förklaring i ordlistan under kapitel 10), om inte på någon slags bräda så genom bodysurfing (se förklaring i ordlistan under kapitel 10). Modern vågsurfing som den ser ut idag uppstod dock i Polynesian, främst på Hawaii. Surfingen på Hawaii tog form ungefär 1000 år e. Kr. och blev snabbt en viktig del av den Hawaiianska kulturen. Surfing var en utbredd företeelse vid denna tid och utövades av såväl medelklassen som kungligheter, gammal som ung, män som kvinnor och även barn. I skrifter av en brittisk sjökaptan, James Cook, berättas om en surfare på Tahiti år 1777 som verkade finna en stor njutning i att surfa på vågorna. Under 1800-talet kom de första amerikanska kalvinistiska missionärerna till Hawaii och de införde ett teokratiskt styrelseskick som nedvärderade den lokala surfkulturen. Vågsurfing klassades som en omoralisk, farlig och icke produktiv aktivitet. Surfing blev nästintill bannlyst på Hawaii.

I början av 1900-talet ”återföddes” dock surfing på Hawaii efter att religiösa auktoriteter ersatts av sekulära auktoriteter som mer fokuserade på turism och jordbruk. Surfare vid denna tid använde surfingbrädor av furu som vägde ca 30 kilo och var uppåt 3 meter långa. Detta gjorde brädorna relativt svårmanövrerade i vattnet.²

Surfing introducerades i Australien i slutet av 1880-talet men det var inte förrän på 1960-talet som surfing blev populär bland den breda massan av australiensare. Fram till 1960-talet utövades surfing i stort sätt enbart av personer som tillhörde speciella livräddarsurfklubbar. Trots att

1 Mendez-Villanueva, A., Bishop, D., s. 58 f, beskrivningen bygger på tankar som behandlas närmare av Lowdon, BJ, 1983.

2 Warshaw, 2005, s. xiii ff.

den breda massan började intressera sig för surfing på 1960-talet så var den rådande synen i samhället väldigt negativ till aktiviteten. Surfare ansågs vara själviska, ”ruttna”, långhåriga knarkande sluskar som ägnade sig åt en meningslös fritidssysselsättning.³

Vid ungefär samma tid startades tre surfaffärer i USA, alla tre i Kalifornien. De introducerade försäljningen av vådräkter. Samtidigt startades tre olika surftidningar och det började produceras surffilmer. Det bildades en mängd regionala, nationella och internationella organisationer som anordnade surftävlingar. Nämnas kan t.ex. United States Surfing Association, Australian Surfriders Association och International Surfing Federation.

På 1970-talet förändrades surfing p.g.a. införandet av en leash (se förklaring i ordlistan under kapitel 10). Denna gjorde det möjligt för surfare att tillbringa mer tid till att försöka fånga vågor istället för att tvingas simma efter sin bräda som spolats iväg av en våg. Leashen gjorde också att surfare som inte var så duktiga kunde börja surfa på ställen där tidigare bara erfarna surfare kunnat surfa. Vid denna tid introducerades även vådräkter som täckte hela kroppen. På 1960- och 70-talet ökade andelen människor som åkte på exotiska surfresor. Surfare började då åka till platser som Marocko, Filippinerna och Sri Lanka för att surfa.⁴

De senaste trettio åren har utvecklingen inom surfing gått snabbt framåt inom en rad olika områden. Surfbrädorna har blivit hållbarare, lättare och de görs i många fler olika storlekar och former. Vådräkter har gjort att surfing spridit sig till en rad olika länder med kallare klimat där det tidigare inte gick att surfa. Bilder och information om surfing sprids över världen i en rad olika medier såsom musik, film och Internet. Surfing har därför blivit mer och mer populär och lockar allt fler utövare. Från att ha varit en sport som utövades av ett fåtal har det numera blivit en sport som är tillgänglig för ”vanliga” människor.⁵ Som nämnts ovan har det på senare år gjorts en rad upptäckter av nya surfspots (se förklaring i ordlistan under kapitel 10), bl.a. i Norge, Island, Ryssland, Oman och Moçambique. Detta har medfört att det anordnas surfresor till dessa, ofta avlägsna platser.⁶ I Sverige finns det, vid rätt väderförhållanden, möjlighet att surfa på såväl öst-, syd- och västkusten. Surfing kom till Sverige på tidigt 1980-tal och 1985 bildades den första svenska surfföreningen.⁷

Numera finns det en rad olika Internetsidor som erbjuder rapporter om vågor och vind för att förutsäga om det blir bra surfförhållanden eller inte. Det finns också många webbkameror utplacerade på olika surfspots som visar live hur väderförhållandena är vid en exakt tidpunkt.

Surfing har kommit att kopplas till en rad olika organisationer och företeelser, t.ex. har organisationen Surfrider Foundation bildats som fokuserar på miljöfrågor, det har bildats

3 Lanagan, s. 285 f, uppgifterna bygger på fakta som behandlas närmare av Basch, R., 1971, Booth, D, 1994, Pearson, K., 1979.

4 Warshaw, 2005, s. xvi ff.

5 Daskalos, 2007, s. 155 f.

6 Warshaw, 2005, s. xxi f.

7 Ibid: 616 f.

organisationer som fokuserar på äldre människor som surfar, Surfing for Life. Modedesigners har använt surfbrädor vid sina Catwalkvisningar. Vidare ägnar sig en del personer åt att samla, köpa och sälja antika surfbrädor. Nuförtiden erbjuds akademiska utbildningar som handlar om surfkulturen. Det finns gallerier och museum som ställer ut konst om surfing och det finns en rad exempel på när surfing har använts i kommersiella syften för att göra reklam för olika produkter och företag.⁸

3. Tidigare forskning

Detta kapitel behandlar fem tidigare forskningsundersökningar som gjorts om fenomenet vågsurfing. De är intressanta att ta upp eftersom de belyser olika typer av forskning som gjorts angående vågsurfing. De är relevanta att nämna då det visar på vad föreliggande uppsats bidrar med inom ämnet och var den kontextuellt kan placeras.

Antropologen Dr. Steven L. Butts skriver om vad som är motivationen till att människor surfar och hur de får tillgång till denna subkultur. Butts menar att för att rent sociologiskt få svar på dessa frågor så krävs det två olika metoder, dels en etnografisk- och dels en observationsmetod. Butts menar att hans forskning utgör en viktig del av ett hitintills utforskat område. Han påpekar också att den möjliggör för andra forskare, som undersökt surfing på andra platser, att jämföra sin forskning med hans egen.⁹ Butts skriver om hur personer kan bli accepterade som medlemmar av den subkultur som surfing är.¹⁰ Han skriver också om den speciella känsla som motiverar surfare till att fortsätta surfa.¹¹

En annan forskare, antropologen David Lanagan har skrivit om att bildandet av företag som säljer surfkläder ger konsumenter möjlighet till en egen livsstil. Han menar att själva aktiviteten surfing har utvecklats på senare år till att också bli en handelsvara som inte har så mycket med själva surfingaktiviteten att göra. Bilden av surfing har ändrats i dagens samhälle och det är till stor del de stora företag som producerar surfprodukter som påverkar och skapar denna bild. Det innebär att de har makt att bestämma vad som anses vara surfkultur och inte. Lanagan har använt sig av observationer och intervjuer med surfare, konsumenter, olika surfmedier och en surveyundersökning.¹²

Ytterligare forskning har undersökt modernitetens påverkan på några surfares liv och identiteter vid två surfspots i Kalifornien. Sociologen Christopher T. Daskalos visar genom sin forskning att moderniteten (enligt Giddens tolkning av begreppet) påverkar surfingens på dessa

8 Warshaw, 2005, s. xxi f.

9 Butts, 2001, s. 1 ff.

10 Ibid: 4.

11 Ibid: 7.

12 Lanagan, 2002, s. 283 ff.

platser på ett tydligt sätt. De ”gamla surfarna” (som Daskalos benämner dem) hade klara och tydliga regler vid sina surfspots tidigare. Men den sociala ordningen hotades av att allt fler nya surfare, som har en annorlunda inställning till surfing än de gamla surfarna, börjar ”invadera” deras surfspots. De nya surfarna är mer tävlingsinriktade, individualistiska och materialistiska.¹³

I en annan forskningsartikel har sociologen Ricky J. Farmer genom intervjuer och en surveyundersökning undersökt surfares motivation till att de surfar och vilka värden som surfingkulturen bygger på. Farmer använder sig av teorier som handlar om anledningar till att människor utövar olika former av fysiska aktiviteter för att belysa sin forskning.¹⁴ Hans slutsatser är att surfare har fyra olika motiv för att surfa. En uppskattning av det estetiskt vackra, tävlingsinstinkt, risken att det kan gå fel och ett ”rensande” motiv, som innebär t.ex. stressreduktion eller en religiös upplevelse.¹⁵

Religionsvetaren Bron Taylor har skrivit en artikel som kopplar surfing till religion. Han menar att så kallade ”soul surfare” känner en koppling till naturen och framförallt havet och att detta skapar ett engagemang för att skydda naturen från förstörelse. Taylor skriver om soul surfares uppskattning av att surfing ger dem fysiska, psykologiska och andliga upplevelser. Han hävdar att surfing är en slags havsnaturreligion som kommer att expandera i takt med att surfing sprids till allt fler människor världen över.¹⁶

4. Metod

4.1 Kvalitativ metod

Kvalitativa metoder har inget intresse av att generalisera kunskapen som nås genom undersökningar utan de har som mål att ge en djupare och mer detaljerad förståelse av ett visst fenomen genom att bl.a. se till ett mindre antal undersökningsobjekt. Till min undersökning lämpade sig denna typ av metod bra, eftersom jag ville undersöka vågsurfing på djupet genom att intervjua ett antal personer. Jag ville få deras version av varför de surfar och förstå deras drivkrafter till att vågsurfa på djupet. Tanken var att undersöka vad vågsurfing fyller för funktion i deras liv i relation till andra aktiviteter och till samhället i stort. Jag intervjuade fyra personer och det innebar att jag såg till ett mindre antal personer och fick deras förklaringar istället för att få generaliserbara fakta från ett stort antal intervjupersoner.¹⁷

13 Daskalos, 2007, s. 155 ff.

14 Farmer, 1992, s. 241 ff.

15 Ibid: 44 f.

16 Taylor, 2007, s. 945 f.

17 Gubrium, 1997, s. 11 f.

Jag har i föreliggande uppsats använt mig av empiriskt grundad teori. Det är en konkret metodmässig specifikation som fokuserar på analytiska och materialmässiga betoningar.¹⁸ Metoden innebär procedurer för hur man utvecklar teori genom att tolka, begreppsliggöra och kategorisera det man ser och hör. Meningen med denna metod är att forskaren ska undersöka och förhålla sig till ett fenomen på ett öppet sätt utan att vara styrd av en förförståelse av en existerande teori. Vid själva analysen av empirin skall den sedan koda och begreppsutvecklas. Det innebär att se på sitt material och skapa koder och begrepp för att sedan jämföra och klassificera begreppen i en analys. Detta gör i sin tur att forskaren kommer fram till det analytiska huvudtemat för undersökningen.¹⁹ Jag gjorde på det sätt som ovan beskrivits i mitt analysarbete av empirin. För närmare beskrivning se nedan under rubrik 4.6.

Jag har, som nämnts, valt att använda mig av intervjuer i min undersökning eftersom att jag är intresserad av att diskutera och få en djupare förståelse av personers tankar och känslor i förhållande till surfing. En observation, som kunde ha varit en tänkbar metod, hade inte gett mig svar på dessa frågor eftersom att jag då bara skulle se hur själva surfing gick till och inte veta något om vad personerna som gjorde det tänkte och kände.²⁰

Jag valde att, som Crang och Cook behandlar, ha semistrukturerade intervjuer för att ha en relativt klar struktur på vad som skulle diskuteras under intervjuerna. Intervjuerna var menade att inte vara alltför strukturerade men inte heller alltför ostrukturerade. Därför lämpade sig den semistrukturerade intervjun bra. Den gav intervjupersonen möjlighet att själv utveckla sina tankar på ett fritt sätt om frågor som jag på förhand hade förberett. Tanken var att jag skulle diskutera alla förbestämda frågor under intervjun men att följderna på frågorna skulle kunna variera beroende på hur intervjun utvecklade sig.²¹ Vidare hade kanske både jag och intervjupersonerna blivit alltför fastlåsta om frågorna inte varit öppna till sin karaktär. Jag var ju intresserad av att få intervjupersonens perspektiv och därför krävs det att frågorna är relativt öppna.

Valet av frågor styrs, som Ryen påpekar, i sin tur av min forskningsfråga.²² Den metod jag valt med intervjuer gav mig det empiriska material som jag behövde för analysen av min problemformulering eftersom att det gav djupgående förklaringar angående fenomenet vågsurfing. Det gav mig också möjlighet att tolka vågsurfingens betydelse i förhållande till samhället i övrigt, alltså en beskrivning av fenomenet utifrån ett större strukturalistiskt perspektiv.

4.2 Tillgång till fältet

18 Lindgren, 2008, s. 115 f.

19 Ibid: 119 ff.

20 Crang, 2007, s. 37 f. 61 f.

21 Ibid: 60 f.

22 Ryen, 2004, s. 44 ff.

Jag började mitt arbete på fältet med att prata med vänner om mitt projekt som jag tänkte genomföra. Jag hörde mig för lite vad de tyckte om de idéer jag hade och diskuterade med dem och fick tips och infallsvinklar som jag inte själv tänkt på. Jag bestämde mig ganska snabbt för att jag skulle intervjua två av mina vänner och en tredje vän till en vän. En av mina vänner föreslog att det kunde vara bra att dessutom intervjua någon som jag inte kände alls sedan innan. Han gav mig namn och e-mejl adress till en person som han visste var en väldigt dedikerad vågsurfare. Denna kompis blev på så sätt en informant i en snowball procedur. En snowball procedur är en metod för att finna intervjupersoner till en undersökning. Den innebär att forskaren får information om ytterligare eventuella intressanta intervjupersoner genom en intervjuperson. Denna metod är effektiv då den kan ge forskaren tillgång till fält som annars kan vara svåra att få tillgång till. T.ex. används snowball metoden ofta vid undersökningar som ska intervjua missbrukare eller människor som lever i en liten social elit. Individer i sådana sociala sammanhang kan vara svåra att komma i kontakt med om forskaren inte får tips av någon person om vem som kan tänkas delta i en intervju.²³ Min undersökning har inslag av snowball metoden då som nämnts en av mina intervjupersoner fungerade som en informant som gav mig ytterligare tips på två personer att intervjua.

Vad gäller tillgång till fältet för min undersökning så var den lättillgänglig i och med att jag själv vågsurfar till och från sedan några år tillbaka. Det gjorde att jag visste var och hur jag skulle få tag på personer (de två vännerna) som kunde tänkas ställa upp på intervjuer. Jag tog som sagt kontakt med mina vänner först och genom en av dem fick jag ytterligare två personer att ställa upp. Alla personer som jag tillfrågade om de ville delta i en intervju svarade ja. Därför hade jag aldrig några bortfall eller problem att få tillgång till fältet som Crang och Cook diskuterar. När jag skickade mejl till intervjupersonerna som jag inte kände sedan tidigare, skrev jag tydligt vad jag hade för avsikter med min intervju och vad den skulle handla om och även att jag själv vågsurfar. Det faktum att jag nämnde att jag själv surfar kanske påverkade personerna till att bli positiva till att ställa upp på en intervju. Eftersom att det kanske känns mer avslappnat att prata med någon som är insatt i ämnet och förmodligen bättre förstår vad intervjupersonen menar än vad en icke surfare skulle göra. Att få personer att ställa upp i mina intervjuer var nog enkelt också p.g.a. att det ämne jag behandlar är relativt okontroversiellt.

Urvalet av personer till min undersökning gjordes med tanke på att jag vet att dessa personer har en lång erfarenhet av vågsurfing i Sverige vilket innebar att de kunde ge ett bra empiriskt material för att förklara och besvara uppsatsens frågeställning och syfte.

Direkt efter alla intervjuerna diskuterade jag vad de tyckte om att bli intervjuade och

23 Noy, 2008, s. 4.

samtliga nämnde att de uppskattade att diskutera surfing på det sätt som gjordes under intervjun.²⁴

4.3 Genomförandet av intervjuerna

Crang och Cook diskuterar hur man bäst förbereder sig inför en intervju och de skriver bl.a. att det är bra att skriva ett brev till personen i fråga och tydligt förklara syftet med intervjun och vad den skall användas till. Vidare är det viktigt att tala om hur själva intervjun skall gå till rent praktiskt.

Jag skickade e-mejl och ringde de personer jag skulle intervjua och förklarade de saker jag nämnt ovan samt frågade om det också var ok att jag spelade in intervjun. Nämnas bör också att jag innan genomförandet av intervjuerna skickade den intervjuguide som jag sammanställt till samtliga intervjupersoner för att ge dem möjlighet att reflektera över frågorna och ämnet. Detta gjorde jag eftersom att det var ganska omfattande frågor som kräver en viss reflektion för att kunna besvaras. Detta gjorde att jag fick mer utförligare och välgenomtänkta svar. Intervjuguiden var i mitt fall några på förhand nedskrivna ämnen och frågor som skulle diskuteras under intervjuerna. Ryen skriver om olika typer av upplägg av intervjuguides.²⁵ Jag har som nämnts använt mig av semistrukturerad intervjuguide. En dag innan jag genomförde intervjun ringde jag upp dem igen för att bekräfta tid och plats för intervjun. Vad gäller platsen för intervjun så skedde de hemma hos intervjupersonerna förutom i ett fall där intervjun ägde rum hemma hos mig.²⁶

Crang och Cook skriver om att det kan vara bra att göra en checklista för att ordentligt förbereda sig inför intervjun. Checklistan bör innehålla en lista över ämnen och frågor som skall diskuteras så att inget glöms bort under intervjun. Vidare är det enligt dem viktigt att vara väl inläst på ämnet innan intervjun genomförs.

Jag letade innan den första intervjun upp artiklar på Internet om vågsurfing och läste surftidningar och såg på surffilmer för att sätta mig in i ämnet. Detta resulterade i inspiration till frågor som jag ville ha svar på som jag sedan sammanställde till en intervjuguide. Den kunskap jag fick genom min research tillsammans med min egen erfarenhet om surfing gjorde att jag var väl förberedd för intervjuerna.

Crang och Cook diskuterar vidare att det är bra att ha okomplicerade frågor i början av intervjun för att lätta upp stämningen och göra intervjun avslappnad. Detta var inget jag reflekterade särskilt över vid intervjuerna med två av intervjupersonerna som jag kände sedan tidigare. Den tredje personen hade jag träffat innan men kände honom dock inte så väl och den fjärde personen hade jag dock inte träffat innan. Vid de intervjuerna var jag noga med att ge klara instruktioner innan intervjun hur det skulle gå till och sedan hjälpte de första frågorna möjligen till att göra det

24 Crang, 2007, s. 19 ff.

25 Ryen, 2004, s. 45 f.

26 Crang, 2007, s. 62 f.

lite mer avslappnat vid intervjun då de var enkla och lättbesvarade frågor. Vid alla intervjuerna hade jag kortare frågor i början och mer komplicerade och öppnare diskussionsfrågor i mitten av intervjun och avslutade sedan med ganska okomplicerade frågor. Som en avslutande fråga undrade jag om intervjupersonen hade något som denne ville tillägga eller som den kommit att tänka på under intervjun. Crang och Cook skriver om att det är viktigt att be intervjupersonerna att utveckla sina resonemang och exemplifiera dem. Detta var något jag gjorde och det öppnade också upp för nya infallsvinklar där intervjupersonerna ofta kopplade på nya ämnen och resonemang som jag själv inte förberett i mina frågor. Det gjorde att intervjuerna flöt på bra och utvecklades i riktningar som jag själv inte förberett. Det gav intervjuerna en ytterligare dimension och gjorde de mer givande.²⁷

Crang och Cook menar att det är bra att så snabbt som möjligt efter intervjun transkribera den. Jag gjorde detta samma eller nästföljande dag vid alla intervjuer och det mötte inga problem. Inspelningarna hade alla skett inomhus och det var därför inga störande ljud och det var inga problem att höra vad som sades på banden.²⁸

Jacobsson diskuterar god forskningskvalitet och nämner då att det finns olika sätt för den kvalitativa forskningen att uppnå detta.²⁹ Forskaren ställs alltid inför en mängd farhågor som att t.ex. inte ha gjort rätt urval, att inte ha förstått vad intervjupersonerna vill ha sagt och att forskaren bara ser sådant som han eller hon förväntar sig. För att motverka detta finns som sagt en del tekniker.³⁰ En av dessa är members check. Den innebär att forskaren går tillbaka till intervjupersonerna för att ”stämna av” det resultat som han eller hon har kommit fram till och eventuellt generera ny data. Jacobsson skriver om ett exempel där hon gick tillbaka till fältet och att det gjorde att hon fick en bekräftelse på att hon var ”rätt ute” i sina resultat.³¹

På samma sätt som beskrivits ovan skickade jag några dagar efter intervjuerna de transkriberade intervjuerna till intervjupersonerna för att undersöka om det var något de ville tillägga eller ändra på. Det var ingen som invände om någonting.

Efter ytterligare en tid gjorde jag en återkoppling med två av intervjupersonerna. Jag upptäckte nämligen att min empiri behövde kompletteras en aning efter att jag påbörjat analysarbetet. Jag ringde då upp intervjupersonerna och bad dem utveckla sina resonemang angående vissa frågor och dels svara på nytillkomna frågor. Dessutom fick intervjupersonerna möjlighet att diskutera med mig om de slutsatser som jag drog av empirin och möjlighet att ändra eller bekräfta dessa.

27 Crang, 2007, s. 66 ff.

28 Ibid: 82 f.

29 Jacobsson, 2008, s. 162 f.

30 Ibid: 168 f.

31 Ibid: 177 ff.

4.4 Närhet och distans

Anne Ryen skriver om närhet och distans under intervjun. Det handlar om vikten av att intervjupersonen har en tillit till intervjuaren. Det skapar möjlighet för intervjuaren att ta del av intervjupersonens uppfattning om det aktuella ämnet. Hon skriver vidare om vikten av intervjuarens klädsel vid intervjuer. Om intervjuaren klär sig på liknande sätt som den/de han/hon skall intervjuas så kan det vara något som skapar tillit och inte provocerar. I mina intervjuer var detta något som jag tror spelade in för att skapa tillit, framförallt i intervjun med den för mig sedan tidigare okände personen. Eftersom jag själv ofta har en något ”surfinspirerad klädsel” tror jag det gjorde att personen i fråga kände sig mer bekväm än om jag hade kommit klädd på något annat sätt. Jag hade dessutom, som nämnts, skrivit i e-mejlet att jag själv vågsurfar. Detta faktum tror jag gjorde att jag fick mer ingående och beskrivande svar eftersom jag kunde relatera till det som sades under intervjun och därmed lätt kunde ställa följdfrågor och på så sätt fördjupa intervjun. Denna roll som jag hade i och med min kunskap om ämnet är något Ryen benämner ”forskaren som instrument”. Det innebär forskarens betydelse i datainsamlings- och analysprocessen. Det vill säga att jag hade möjlighet genom min erfarenhet av surfing att ställa följdfrågor och be intervjupersonen utveckla de ämnen och frågor som jag antog kunde vara väsentliga för att få bra material till min undersökning.

Ett problem var att jag löpte risken att lägga svaren i munnen på intervjupersonerna. Att jag visste vad jag ville ha för svar och att jag därmed styrde samtalet i den riktningen. Denna risk var något jag tänkte mycket på och försökte undvika genom att låta intervjupersonerna styra samtalet i så stor utsträckning som möjligt. Ryen menar att det är en process att skapa närhet samtidigt som det är viktigt att behålla distansen till intervjupersonen.

Vad gäller de övriga två intervjupersonerna (de som jag känner sen innan) så var risken större att jag påverkade deras svar genom att intervjuerna blev informella. Dock blev dessa intervjuer relativt formella ändå beroende på bl.a. att jag spelade in dem, vilket ger en känsla av att det är seriöst.³²

4.5 Etiska överväganden

Vad gäller etiska hänsynstaganden som Crang och Cook diskuterar så har jag frågat mina intervjupersoner om de vill vara anonyma. Ingen av dem hade några problem med att det eventuellt skulle vara möjligt att identifiera vilka de är i efterhand. Det är ju som sagt ett relativt okontroversiellt ämne och min uppsats kommer förmodligen inte ha något negativt inflytande på

32 Ryen, 2004, s. 63 ff.

deras liv i något avseende p.g.a. att de skulle kunna identifieras.³³

Det fanns vidare ett informerat samtycke från alla intervjupersoner. Med det menas att alla intervjupersoner deltog frivilligt och jag informerade dem om syftet med min forskning och vad jag ska använda materialet till. Det var ingen av intervjupersonerna som hade några problem med detta.³⁴

4.6 Analysarbete

Sedan all empiri spelats in på band och därefter transkriberats påbörjades analysen av materialet. Materialet delades in i kategorier och begrepp efter de teman som framträdde efterhand. Det gjorde att jag fick ett antal kategorier som gick att relatera till varandra och därmed också analyseras. Det blev vidare möjligt att koppla på teorier för att förklara och problematisera kategorierna. Jag tog intryck av Crang och Cooks beskrivning av hur analysarbetet kan gå till när jag analyserade min empiri. De talar om att arbeta fram kategorier och teman för att sedan kunna analysera dessa.³⁵ Som nämnts ovan under rubrik 4.1 användes jag mig av empiriskt grundad teori i mitt analysarbete och den är identisk med Crang och Cooks beskrivning av analysarbete ovan. De benämner den dock inte som empiriskt grundad teori trots att det är vad de beskriver i sin bok. Vid framarbetandet av begrepp och analys är denna metod tänkt att användas utan någon förförståelse från forskaren.³⁶ Vad gäller mitt material så hade jag en relativt god förförståelse om ämnet innan analysarbete eftersom att jag själv visste vad mina motivationsfaktorer till att surfa är. Detta riskerade att påverka analysen på så sätt att jag bildade de kategorier och begrepp som jag själv antog skulle bli resultatet av undersökningen. Jag har varit medveten om detta faktum och hoppas därigenom ha kunnat distansera mig ifrån min egen förförståelse av vågsurfing i analysarbetet av mitt empiriska material.

4.7 Kort presentation av intervjupersonerna

Intervjuperson nummer 1 är 29 år gammal, doktorerar i kosmologi och bor i Sverige. Han har surfat i åtta år.

Intervjuperson nummer 2 är 29 år gammal, utbildad läkare och arbetar som at-läkare i Sverige. Han har surfat i nio år.

Intervjuperson nummer 3 är 28 år gammal, utbildad läkare och arbetar som at-läkare i Sverige. Han har surfat i 11 år.

33 Crang, 2007, s. 27 ff.

34 Ryen, 2004, s. 156 f.

35 Crang, 2007, s. 158 f.

36 Lindgren, 2008, s. 119 ff.

Intervjuperson nummer 4 är 35 år gammal och bor i Sverige. Han är utbildad civilingenjör (arbetar dock inte som det). Han äger och driver en surfbutik samt ett företag som anordnar surfresor. Han har surfat i 15 år.

5. Teori

Föreliggande uppsats har tre teoretiska utgångspunkter för att beskriva aktiviteten vågsurfing. Två teorier fokuserar på enskilda individers upplevelser och den tredje sätter in individers upplevelser i ett strukturalistiskt perspektiv, genom att koppla dem till ett bredare samhälleligt perspektiv. Dessa teorier har valts för att belysa vågsurfing ur olika synvinklar och för att ge ämnet ett individperspektiv och ett strukturperspektiv, vilket ger det sociologisk relevans och ger svar och tolkningar på den frågeställning som ligger till grund för denna uppsats. De individfokuserande teorierna är psykologiskt orienterade och den strukturalistiska teorin är sociologisk. Dock är gränserna mellan disciplinerna ofta otydliga och det är därför fruktbart att använda de båda disciplinerna för att beskriva aktiviteten vågsurfing.

5.1 Civilisationsteorin

Sociologerna Norbert Elias och Eric Dunning skriver att dagens välutvecklade industrialiserade samhällen (de skrev om dessa teorier i slutet av 1980-talet så med dagens samhälle får anses samhällen vid denna tidpunkt) karakteriseras av att individer i dem har en hög grad av kontroll över sina känslor och impulser.³⁷ Denna självkontroll är nödvändig för att överleva socialt och för att nå framgång i dagens samhälle. Detta gör att dagens människor endast i begränsad utsträckning ges utrymme att visa starka känslouttryck. Starka känslouttryck ses som något hotande och onormalt som t.ex. kan leda till våld. Denna självkontroll skapar dock spänningar inom individer eftersom den kräver att känslor, drifter och liknande ständigt kontrolleras.³⁸

Självkontroll kan ses som en del i sociala mönster som har utvecklats genom historien. De sociala mönstren har varierat genom århundradena och har påverkat den självkontroll som individer haft till att vara antingen hög eller låg. Detta är en process som Elias och Dunning benämner civiliseringsprocesser, dvs. det sker civiliseringsprocesser i samhällen genom att individer lär sig självkontroll. Dessa processer bildar strukturella mönster i och påverkar hur enskilda individer lever sina liv.³⁹ Ett exempel är att individer nuförtiden inte ger uttryck för starka känslor vid olika sociala

37 Elias, 1986, s. 63.

38 Ibid: 41.

39 Ibid: 45 f.

ritualer såsom t.ex. begravningar och bröllop, i alla fall inte i den grad som individer gjorde i mindre utvecklade samhällen. Känslorna hålls oftast inom individerna själva och visas inte offentligt.⁴⁰ Denna återhållsamhet att visa starka känslor sprider sig till alltfler områden, såväl till individers arbeten som till andra sociala aktiviteter, som t.ex. de som nämnts ovan.⁴¹

Den höga grad av civilisering som finns idag gör att individer har en hög grad av stress och spänning.⁴² Detta leder till att det utvecklas olika institutioner och sedvänjor där individer ges möjlighet att bli av med stress och spänning. Olika fritidsaktiviteter såsom t.ex. sport har en sådan funktion.⁴³ Dessa aktiviteter är viktiga för människors välmående.⁴⁴ Elias och Dunning menar att fritidsaktiviteter har funnits i alla tider som en frizon där stress och spänningar släpps fria, t.ex. Dionysiska festivaler i det antika Grekland och religiösa aktiviteter i Medeltida samhällen.⁴⁵

Fritidsaktiviteter kan också ha som funktion i ett samhälle att skapa möjlighet att uppleva starka känslor för en begränsad tid. Det är då främst ingen avstressning som söks utan mer en speciell känsla som t.ex. spänning som eftersträvas.⁴⁶ Fritidsaktiviteter ger möjlighet att i konstgjorda situationer, som skall likna verkligheten (det vardagliga livet), uppleva känslor av spänning och liknande utan den risk och fara som finns i verkligheten. Enligt Elias och Dunning är individer i dagens samhällen relativt isolerade och har inte så många tillfällen där de upplever starka känslor kollektivt. Denna möjlighet ges dock genom sport och andra fritidsaktiviteter.⁴⁷

Elias och Dunning diskuterar definitionen av arbete och fritid och relationen dem emellan. De menar att vid traditionellt lönearbete fattar individer ofta olika former av beslut med hänsyn till någon annans intresse och tvingas därmed bortse från sina egna intressen. Men när det gäller fritidsaktiviteter väljer individer aktiviteten frivilligt och tar beslut utifrån egna intressen och för sin egen skull och sitt eget nöje.⁴⁸ Vidare görs en distinktion i fritidsaktiviteter i sådana som väljs frivilligt och sådana som måste göras. Aktiviteter som är tvungna att göras är t.ex. att laga mat och tvätta m.m.⁴⁹ Denna distinktion görs för att mer precist kunna förklara fritidsaktiviteters funktion för individer.⁵⁰

Elias och Dunning påpekar vikten av att vidga förståelsen av fritidsaktiviteters funktion för individer i ett samhälle genom att koppla psykologiska förklaringar till de sociologiska. De nämner begreppet flow när de diskuterar hur känslor hos individer ges möjlighet att ”flyta” fritt när de

40 Elias, 1986, s. 64.

41 Ibid: 70.

42 Ibid: 41.

43 Ibid: 61.

44 Ibid: 67.

45 Ibid: 65 f.

46 Ibid: 88.

47 Ibid: 42 f.

48 Ibid: 91 f.

49 Ibid: 95.

50 Ibid: 98.

engagerar sig i någon form av fritidsaktivitet.⁵¹

5.2 Flow

Begreppet flow utvecklades av psykiatrikern Csíkszentmihályi och det är förklaringen på ett psykiskt tillstånd.⁵² Flow benämns också ofta som en optimal upplevelse. Detta tillstånd kännetecknas av att informationen som når en individs medvetande står i överensstämmelse med individens mål och då flödar den psykiska energin fritt. Vid detta tillstånd kan individen fullt ut fokusera på ett uppställt mål utan att distraheras eller störas av andra faktorer.⁵³ Individen upplever att hon har en utmaning som motsvarar personens handlingsförmåga.⁵⁴ Medvetenheten om det egna jaget försvinner och individens tidsuppfattning förvrängs.⁵⁵ Det blir en upplevelse av att vara ett med den aktivitet som utförs.⁵⁶ De aktiviteter som skapar detta tillstånd är så angenäma att individer är villiga att utföra dem för deras egen skull, utan att hon har något att vinna på det och det spelar ingen roll om de är svåra eller farliga, individer är beredda att göra aktiviteten i vilket fall som helst.⁵⁷ Det skapas en lyckokänsla inombords. Flowupplevelsen lyfter psyket till en annan nivå och individen som upplever detta tillstånd känner att hon styr över sitt liv med full kontroll.⁵⁸ I flowtillståndet är individen fri från den oro över att förlora kontrollen som är karakteristiskt för det vanliga livet.⁵⁹ Det finns vissa gemensamma drag hos de aktiviteter som ger möjlighet att skapa flow. De har regler, de sätter upp mål, de ger feedback och de gör det möjligt att utöva kontroll. Vidare uppmuntrar aktiviteterna till koncentration och engagemang genom att vara så skilda som möjligt från den ”kvävande verkligheten” i vardagslivet. Flowskapande aktiviteter skapar ordning i sinnet och söks därför för sin njutnings skull.⁶⁰

5.3 Risk

Det sista begrepp som tas upp i denna teoridel är som nämnts ovan risk. Risk är enligt sociologen Åke Nilsén en inneboende komponent i alla former av äventyrssporter. Enligt honom karakteriseras äventyrssporter av att de kräver praktiska kunskaper hos utövaren för att denne skall kunna

51 Elias, 1986, s. 44, 108.

52 Csíkszentmihályi, 1992, s. 10.

53 Ibid: 61 f.

54 Ibid: 77.

55 Ibid: 96.

56 Ibid: 78.

57 Ibid: 96.

58 Ibid: 10.

59 Ibid: 83.

60 Ibid: 97.

kalkylera och hantera de risker som ofta finns i de miljöer som sporterna utövas i. Enligt honom är riskmomentet ett väsentligt inslag i dessa sporter, inte alltid som ett självändamål men som en konsekvens av att utövaren vill pröva sina praktiska kunskaper och genom utövandet förbättra och utveckla dessa.⁶¹ Vad gäller själva definitionen av äventyrssporter så finns en rad olika benämningar och indelningar bl.a. risksporter och extremsporter.⁶² Sociologen Gunnar Breivik pekar på betydelsen av att vidga begreppet risk för att fånga in och förklara den mängd risksporter som numera finns. Han menar t.ex. att sökandet efter spänning är en väsentlig del i förklaringen av risksporter.⁶³

6. Analys

6.1 Vågsurfing i Sverige

Analysdelen är uppdelad i två delar. Tanken är att den första delen skall ge en kontext för läsaren om vad aktiviteten vågsurfing i Sverige innebär. Del två av analysen handlar om de upplevelser som vågsurfarna i min undersökning söker.

De teman som analysen är uppdelad i växte fram under analyserandet av empirin från intervjuerna. De ger en bred förståelse till den motivation intervjupersonerna har till vågsurfing och den funktion som den har. De ger som nämnts en kontextuell förståelse samt en psykologisk och sociologisk förståelse av fenomenet.

Båda delar i analysen kopplar begrepp och teorier (från kapitel 5) till det empiriska materialet (transkriptioner från genomförda intervjuer) för att förklara och analysera det. Det görs en problematisering kring de begrepp och teorier som används och kopplas på ytterligare förklaringar av begreppen.

Om man inte anpassar sig så blir det ingen surf i Sverige eftersom att det är så sällan som det funkar. När andra går till jobbet vid halv åtta så kanske jag ibland går upp vid fem för att kunna surfa innan jobbet. Intervjuperson nr 2.

Speciellt för du vet inte när du ska surfa nästa gång. Det kan gå flera veckor utan surf och sen blir det surf några dagar i rad helt plötsligt... det gör att man får längta till det långa perioder, de flesta andra grejer kan du bestämma att nu gör vi det. Det är annorlunda mot de flesta andra aktiviteter.

61 Nilsén, s. 86.

62 Se Breivik, 2004, s. 2 f.

63 Ibid: 2.

Surfing kräver vissa vindförhållanden för att det ska funka. Krävs rätt vindstyrka och vindriktning. Intervjuperson nr 4.

Som synes ovan så är det typiskt för vågsurfing i Sverige att det är väldigt oförutsägbart och det går inte att veta när det går att surfa nästa gång som intervjuperson nr 4 nämner. När det går att surfa beror på vindförhållanden. Intervjuperson nr 2 talar om vikten av att kunna anpassa sig för att kunna surfa i Sverige. Han går ibland upp och surfar före arbetet för att det helt enkelt är då som det går att surfa, och då kräver det en anpassning från hans sida om det ska bli någon surfing. Intervjuperson nr 4 påpekar att han får längta efter att få surfa i långa perioder. Denna väntan och längtan verkar vara något som uppskattas och skapar lite mer exklusivitet till aktiviteten.

Elias och Dunning diskuterar fritidsaktivitetens funktion och konstaterar då att de ofta har en icke-rutin funktion, dvs. de fungerar som ett avbrott som bryter rutiner i förhållande till andra saker i det livet såsom t.ex. arbete. De påpekar dock att fritidsaktiviteter riskerar att bli rutinaktiviteter om de utförs allt för ofta och efter alltför strikta rutiner. Aktiviteterna riskerar då att mista sin funktion som en möjlighet till spännande upplevelser.⁶⁴ Som intervjuperson nummer fyra påpekar ovan är det speciellt med surfing eftersom det inte går att veta när aktiviteten kan utföras nästa gång. Detta motverkar den risk för rutin av aktiviteten som beskrivits ovan och gör att spänningen i aktiviteten kvarhålls. Detta fenomen är speciellt för surfing i Sverige. En person som bor på t.ex. Hawaii eller i Australien har betydligt oftare möjligheten att surfa när han eller hon själv bestämmer och är inte beroende av vädret i samma utsträckning som en person som bor i Sverige är. På de platserna är vågorna nämligen betydligt mer frekvent förekommande.

Som citatet nedan visar krävs det att en person som vill surfa i Sverige får ”jobba” för det. Detta verkar vara lite av tjuvningen med vågsurfing i just Sverige. Det blir ett ”projekt” om en person vill surfa i Sverige. Det krävs planering och kunskap om bl.a. väder och vind.

Det går inte att köpa en bräda och sen åka ut till havet, då hittar man inga vågor... Måste lära sig om prognoser och vilka vindar och riktningar som funkar på ett visst ställe. De dagar som blir i Sverige blir lite mer exklusiva och jag tror inte att jag skulle hinna med att surfa alla dar i veckan ändå. Intervjuperson nr 2.

I Sverige får man ju vara ganska dedikerad. Man får vänta och vara tålmodig så det är väl en speciell sorts människor som fastnar för surfing i Sverige. Intervjuperson nr 4.

64 Elias, 1986, s. 106 f.

6.2 Inträde till vågsurfing

Det var nog egentligen en slump. Jag tränade väldigt mycket innan och sen blev jag skadad. Jag testade surfing och fastnade för det. Det var liksom inget jag gått och drömt om. Intervjuperson nr 4.

... var i Australien och började surfa... mest för att det var en kul grej jag ville testa när jag var där. Jag körde sönder mitt korsband vilket gjorde att jag inte kunde åka snowboard på samma sätt som tidigare och då började jag surfa istället. Det kunde jag göra obehindrat. Intervjuperson nr 2.

Jag har alltid åkt mycket snowboard och alltid tyckt om att vara ute i naturen. Så det var väl en liten följd av det att man ville testa att surfa. Intervjuperson nr 1.

Det verkar som att alla utom intervjuperson 1 har "halkat in" på att ägna sig åt aktiviteten vågsurfing av en slump. Dock är det en aktivitet som verkar utvecklas till att uppta en allt större del av intervjupersonernas liv, se diskussionen nedan under 8.2.

6.3 Livsplanering, livspåverkan

Det påverkar mitt liv jättemycket, det har påverkat var jag bor, våra semestrar och sådär. Intervjuperson nr 3.

För det mesta så ändrar man ju allting för att surfa liksom, till mångas förtret. Påverkar ens liv väldigt mycket om man ska surfa här. Intervjuperson nr 4.

Familj och jobb går ju före såklart eftersom att man måste sköta det. Men jag försöker i mesta möjliga mån att anpassa det så att jag kan surfa. Intervjuperson nr 2.

Samtliga citat ovan visar på det utrymme som aktiviteten vågsurfing upptar i intervjupersonernas liv. Intervjupersonerna är samstämmiga i att aktiviteten styr deras liv i stor utsträckning. Intervjuperson nummer fyra ändrar i stort sätt alla tidigare planer om det ges möjlighet till att surfa. Intervjuperson nummer två har en något mer nyanserad inställning och pekar på att arbete och familj alltid går före, men att han försöker anpassa dessa förhållanden för att kunna surfa.

Elias och Dunning diskuterar definitionen av och relationen mellan arbete och fritid. De menar att traditionellt lönearbete karakteriseras av att individer i hög utsträckning fattar beslut med

hänsyn till någon eller några andra individers intressen utan att själv alltid vilja det.

Fritidsaktiviteter och beslut relaterat till dem väljer individer däremot efter egna intressen och för eget nöjes skull.⁶⁵

Med hänsyn till citaten ovan kan det konstateras att även om intervjupersonerna fattar beslut i anledning av surfing själva, för eget nöjes skull, så går det inte helt att bortse från andra individers intressen. De måste ta hänsyn till familj och andra individer som står dem nära. Dock är beslutsfriheten i relation till surfing förmodligen ofta större för dem än vad den är i arbetet.

6.4 Social funktion

Nästan alltid med vänner. För mig så är det väl mycket det som är den roliga grejen. Det är inte alltid att vi har de bästa vågorna i Sverige utan det är mycket en social grej. Mycket är det ju det här att man pratar innan och efter att man sticker ut det är ju det som gör hela grejen, den sociala biten tycker jag. Intervjuperson nr 4.

Resultatet som framkommit i denna uppsats tyder på att intervjupersonerna hellre surfar ihop med andra. Det verkar som att de vill dela sina känslor och upplevelser med andra, även om det kan sträcka sig till att bara prata bara innan och efter att aktiviteten utförts och inte under själva utövandet. Detta kan kopplas till Elias och Dunnings teori där de menar att individer i dagens samhälle generellt sett är mer isolerade och har få tillfällen där starka känslor kan upplevas kollektivt.⁶⁶

Aktiviteten vågsurfing kan i enlighet med Elias och Dunnings teori om fritidsaktiviteter ses som en institution eller sedvänja som skapats i samhället för att ge möjlighet till social interaktion mellan individer.⁶⁷ Det är en institution där det ges möjlighet att uppleva känslor kollektivt.⁶⁸ Samtidigt som aktiviteten kan ses som något som ger möjlighet till ensamhet och att komma bort från det vardagliga livet. Delar av intervjupersonernas svar pekar på att de inte alltid vill surfa med andra utan att aktiviteten kan ha andra funktioner, såsom avkoppling och liknande. (Se vidare diskussion nedan under kapitel 7.3).

7. Berättelsen om vad man söker för upplevelser

65 Elias, 1986, s. 91 f.

66 Ibid: 42 f.

67 Ibid: 121.

68 Ibid: 42 f.

7.1 Den speciella känslan

En känsla som är lite beroendeframkallande... en känsla som man söker t.ex. när man får en riktigt goo skjuts i en våg... innan jag hade fått den känslan så var jag inte lika entusiastisk till att surfa i t.ex. dåligt väder. Det kanske låter lite stereotypt men jag måste ändå säga att det är den känslan som får mig att motivera mig att åka ut och surfa trots att det är dåligt väder eller så... det är en så jävla härlig känsla att få. Intervjuperson nr 1.

Den känsla som surfaren talar om ovan var något som återkom hos alla intervjupersoner. De sökte denna känsla som de hade lite svårt att förklara med ord. Samma svårighet att sätta ord på känslan upptäckte Butts i sin undersökning av vågsurfare i Florida. Han skriver att surfarna inte kan beskriva den känsla de får när de surfar, för varandra. Han konstaterar att känslan fyller en psykologisk funktion eftersom att den ”renar” en surfares sinne och ande.⁶⁹ Butts konstaterar vidare att surfarna fick ett psykologiskt beroende av känslan, som han tror kan bero på den snabba växling som surfare upplever från att vara spända till att bli helt lugna när de tar en våg och upplever känslan.⁷⁰ Samma typ av beroende av känslan uttrycker min intervjuperson nr 1 i citatet ovan när han konstaterar att det är en känsla som är lite beroendeframkallande. Detta beroende av känslan gör att han inte bryr sig om att det är dåligt väder eller liknande.

Juristen Mark Stranger har i en artikel om vågsurfing kopplat begreppet ”flow” till den känsla som upplevs när en person surfar på en våg.⁷¹ Detta begrepp utvecklades av psykiatrikern Csíkszentmihályi och det är förklaringen på ett psykiskt tillstånd.⁷² Detta tillstånd kan uppnås om en person har en utmanande uppgift som kräver skicklighet för att klaras av.⁷³ När flowtillståndet nås utesluts alla andra störande moment från medvetandet och allt fokus riktas på att klara den specifika uppgiften. I detta tillstånd försvinner personens sinne för tid och hon uppfylls av en stark eufori.⁷⁴ Det skapas en upplevelse av att vara ett med den aktivitet som utförs.⁷⁵ Flowupplevelsen lyfter psyket till en annan nivå och personen som upplever detta tillstånd känner att hon styr över sitt liv med full kontroll.⁷⁶

Flowtillståndet kan förklara nedanstående citat där en av intervjupersonerna påpekar att han får en känsla av att tiden stannar och att han blir superfokuserad på att surfa den våg han tagit. *Det är en skön känsla när man väl tar en våg... tiden stannar allt annat upphör man blir superfokuserad*

69 Butts, 2001, s. 3.

70 Ibid: 7.

71 Stranger, 1999, s. 268 f.

72 Csíkszentmihályi, 1992, s. 10.

73 Ibid: 77.

74 Ibid: 96.

75 Ibid: 78.

76 Ibid: 10.

och det är en väldig fartkänsla och väldigt kort och intensivt. Intervjuperson nr 3.

Vidare påpekar samma intervjuperson den skicklighet som krävs för att vågsurfa och för att få uppleva flowkänslan. *Varenda liten rörelse måste man tänka på det är nästan som någon slags balett eller så.* Detta citat stämmer bra överens med beskrivningen av att det krävs skicklighet för att uppnå ett tillstånd av flow som nämnts ovan vidare nämns det i citatet innan känslan av att tiden stannar och att personen blir superfokuserad. Dessa beskrivningar stämmer också in på flowkänslan.

Ett annat begrepp som används inom vågsurfing för att beskriva den känsla som kan uppnås vid vågsurfing är stoke (se förklaring i ordlistan under kapitel 10 nedan). Stoke beskriver ett affektivt tillstånd som upplevs som en tillfredställelse i hela kroppen av glädje och stolthet. Tillståndet varierar i varaktighet och intensitet.⁷⁷

Vidare kan Elias och Dunnings teori ytterligare belysa den betydelse som sökandet efter den speciella känslan har i ett bredare strukturalistiskt samhällsperspektiv. Enligt dem kan fritidsaktiviteter ha funktioner av att skapa möjligheter för individer att för en begränsad tid uppleva starka känslor. Vid sökandet efter sådana upplevelser har aktiviteten ingen funktion av att lindra stress eller liknande även om det kan bli en följd av utövandet av aktiviteten. Det som söks är istället en speciell känsla som t.ex. spänning.⁷⁸ Det kan tänkas att vågsurfing kan ha denna senare funktion för intervjupersonerna i denna undersökning. De är nämligen ibland ute efter att uppleva en speciell känsla som jag valt att ovan förklara med flowbegreppet.

7.2 Adrenalin och utmaning

Ytterligare ett begrepp som kan användas för att belysa känslor som uppstår och söks vid vågsurfing är risk. Risk är enligt Nilsén en inneboende komponent i alla former av äventyrssporter. Enligt honom karakteriseras äventyrssporter av att de kräver praktiska kunskaper hos utövaren för att denne skall kunna kalkylera och hantera de risker som ofta finns i de miljöer som sporterna utövas i. Enligt honom är riskmomentet ett väsentligt inslag i dessa sporter, inte alltid som ett självändamål men som en konsekvens av att utövaren vill pröva sina praktiska kunskaper och genom utövandet förbättra och utveckla dessa.⁷⁹ Med Nilséns karakterisering av äventyrssporter som nämnts ovan torde vågsurfing innefattas i den eftersom att det kräver av utövaren att han eller hon prövar sina praktiska kunskaper (förmågan att surfa på en våg) inför en risk (klara av att behärska en vågs storlek och kraft utan att ramla av från surfingbrädan), och genom utövandet

77 Evers, 2006, s. 230 f.

78 Elias, 1986, s. 88.

79 Nilsén, s. 86.

försöker förbättra och utveckla sina kunskaper. Dock anser jag att det för just mina intervjupersoner är lämpligare att använda uttrycket utmaning istället för risk (nedan används därför utmaning istället för riskbegreppet). Det ger en lite mer rättvisande bild av vad vågsurfing i Sverige innefattar för moment. Som en intervjuperson sade: *Det är ju väldigt sällan att det blir så stora vågor i Sverige då man känner att man inte har någon kontroll. Intervjuperson nr 4.* Vad jag menar är att det enligt mina intervjupersoner ofta inte ses som att de söker en risk på så sätt att de kan bli skadade eller dö som enligt Breivik är karakteristiskt för risksporter. Dock pekar Breivik på betydelsen av att vidga begreppet risk för att fånga in och förklara den mängd risksporter som numera finns. Han menar t.ex. att sökandet efter spänning är en väsentlig del i förklaringen av risksporter.⁸⁰ Därför är utmaning ett lite ”mildare” och mer rättvisande begrepp för att förklara mina undersökningspersoners motivation till att vågsurfa.

Elias och Dunning menar att fritidsaktiviteter ger möjlighet att i en konstgjord situation uppleva starka känslor av något slag som liknar de känslor som skapas i det ”verkliga livet” (som är kantat av ständiga risker och osäkerheter) utan att det finns någon risk eller fara inblandad.⁸¹

Med deras teori verkar det som att risker (utmaningar) och faror skall elimineras och att en utövare av en fritidsaktivitet trots detta upplever starka känslor. Detta stämmer mindre bra överens med resultaten som framkom vid intervjuerna i denna uppsats. Utmaningen (utmaning som jag valt att benämna den) är snarare något som aktivt söks ibland (vissa gånger surfar de av andra anledningar) av intervjupersonerna när de vågsurfar. Detta sökande efter utmaningar är ibland en förutsättning för att de ska uppleva de känslor de eftersträvar. För som en intervjuperson säger: *När man surfar stort då är det ju adrenalin! Intervjuperson nr 2.* Med detta menas att när det är stora och utmanande vågor (en utmaning) som nästan inte kan hanteras av utövaren så skapas adrenalin.

Stranger diskuterar också riskbegreppet i relation till vågsurfing och han menar att en surfares sökande efter spänning hänger ihop med risktagande. Enligt honom förutsätter känslan av spänning att surfaren tar en risk. Enligt hans resultat är denna känsla av spänning lätt att uppnå i små vågor till en början men allteftersom surfaren utvecklar sina färdigheter krävs det större risker (att surfa i större vågor) för att få en lika intensiv känsla av spänning.⁸² I enlighet med Strangers teori uttrycker en av mina intervjupersoner detta faktum att det blir en liten ”extra känsla” när utmaningen är större.

Det är inte så att jag måste surfa farligt eller stora vågor för att det ska vara kul men när det väl händer så får man en extra lite, ja vad ska jag säga, en extra liten rusch! Motivationen ökar och man blir mer sugen när det är dåligt väder och stora vågor. Intervjuperson nr 3.

80 Breivik, 2004, s. 2.

81 Elias, 1986, s. 42 f.

82 Stranger, 1999, s. 267 ff.

Dock verkar det enligt mina intervjupersoner inte vara en nödvändighet att surfa i stora vågor för att det skall vara kul. (Se ovan och nedanstående citat.) Nedanstående citat tyder på att det inte är ett krav att det ska vara stora vågor. Känslan vid små vågor förklaras dock bäst med flowbegreppet som nämnts ovan. Vid den typen av vågsurfing är det inte utmaningen och spänningen som är det viktiga utan det är istället att få saker och ting att stämma och att finna harmoni, en känsla av flow.

Det är roligt att surfa små vågor också det är mer det att man får alla saker att stämma och sådär när man åker fram på vågen. Man är i harmoni med vågen, det låter pretentiöst men...

Intervjuperson nr 2.

Vidare kopplar Stranger sökandet efter spänning till begreppet flow. Han menar att sökandet efter spänning är en förutsättning för att uppleva flow.⁸³ Som nämnts ovan krävs det enligt Csíkszentmihályis teori om flow att för att uppnå flowtillståndet en person ställs inför en krävande uppgift, utmaning.⁸⁴ Enligt mina resultat är det inget krav på spänning för att uppnå ett flowtillstånd. Dock är det kanske en faktor som underlättar ett uppnående av tillståndet flow.

7.3 Avkoppling

Bra för själen, man varvar ner och man blir glad... kommer därifrån laddad med positiv energi.

Intervjuperson nr 3.

Avkoppling och avstressning från jobb och allt annat. Intervjuperson nr 1.

Man kopplar bort allt annat, man fokuserar bara på nästa våg och glömmer allt annat. Om man har väldigt mycket, det blir ju som ett andningshål. Man sticker iväg och surfar i en timme och sen när man kommer tillbaks så har man kraft att köra igång igen. Intervjuperson nr 2.

Ett yogapass att du får både kropp och själ i extremt bra avslappning. Intervjuperson nr 4.

Vågsurfing fyller enligt mina intervjupersoner ett behov av avkoppling från vardagen. De uppskattar möjligheten att åka ut och surfa som en kontrast till det vardagliga livet de lever med arbete och andra förpliktelser. En intervjuperson talar om surfing som ett andningshål som ger

83 Stranger, 1999, s. 267.

84 Csíkszentmihályi, 1992, s. 77.

honom ny energi att ta tag i vardagslivet. Surfingen är något som ger dem kraft och som gör dem avslappnade i både kropp och själ. Den ger dem möjlighet att koppla bort alla stressmoment och bara fokusera på att ta nästa våg. Vågsurfingen fyller funktionen av att skapa balans i vardagen. Den ger en psykisk tillfredsställelse.

Som intervjuperson nr 2 konstaterar ovan kopplar han bort allt annat och fokuserar bara på nästa våg. Detta uttalande kan kopplas till flowteorin som diskuterats bl.a. under kapitel 7.1 ovan.

Intervjuperson nr 1 betonar att vågsurfing ger möjlighet till avkoppling och avstressning från jobb och annat. Intervjuperson nummer tre konstaterar att det är bra för själen och att han varvar ner när han surfar.

Dessa uttalanden och de i föregående stycke kan förklaras med ledning av Elias och Dunningns teori om civiliseringsprocesser. De menar att individer i dagens samhälle har en hög grad av kontroll över sina känslor och impulser.⁸⁵ Denna självkontroll skapar spänningar inom individer eftersom känslor, drifter och liknande ständigt kontrolleras.⁸⁶ Denna självkontroll är del i större sociala mönster (civiliseringsprocesser) som utvecklats under århundraden i mänskliga samhällen och som påverkar hur enskilda individer lever sina liv.⁸⁷ Civiliseringsprocesser har gjort att individer idag är återhållsamma med att visa sina känslor. Detta gäller i en rad olika områden i samhället som t.ex. på arbetsplatser.⁸⁸ Detta skapar som sagt en hög grad av stress och spänning inom individer.⁸⁹ Det i sin tur har gjort att det har skapats olika institutioner och sedvänjor där individer ges möjlighet att bli fri från stress och spänningar, t.ex. olika fritidsaktiviteter.⁹⁰ Dessa typer av institutioner och sedvänjor har alltid funnits i en eller annan form i alla samhällen genom historien.⁹¹

Denna teori kan förklara aktiviteten vågsurfing som en institution eller sedvänja som ger möjlighet för intervjupersonerna att bli av med stress och spänningar som de erhållit i t.ex. sitt arbete. Därmed framträder en viktig funktion som vågsurfing har för intervjupersonerna i form av ett ”andningshål”, som en intervjuperson uttrycker det, från övriga saker i livet. Intervjuperson nummer fyra benämner funktionen som surfing kan ha som ”ett yogapass”.

Vidare säger en intervjuperson om surfing att det: *är en hobby som man gör för att må bättre, inget måste till skillnad från mycket övrigt i livet. Intervjuperson nr 1.* Detta citat visar tydligt på relationen mellan arbete och fritid som Elias och Dunning diskuterar. De menar att i arbetet fattar

85 Elias, 1986, s. 63.

86 Ibid: 41.

87 Ibid: 45 f.

88 Ibid: 70.

89 Ibid: 41.

90 Ibid: 61.

91 Ibid: 65 f.

individer nästan alltid beslut efter andra individers intressen. Vad gäller fritidsaktiveter däremot väljer individer aktiviteten frivilligt och tar beslut utifrån egna intressen och för sin egen skull och sett eget nöje.⁹²

7.4 Naturupplevelser

Det är mycket runt surfing på de platser man åker till som är härligt. Intervjuperson nr 2.

Sällan som man åker ut till någon öde strand eller ut mot öppet hav när det blåser storm.

Intervjuperson nr 2.

Häftigt att få uppleva de platserna och känna att man behärskar det när man hoppar i fast det är så extremt väder. Att man behärskar vågorna ändå. Intervjuperson nr 2.

Jakten på vågorna, man läser prognoserna kollar på sjökort och kartor vad som kan vara nått ställe som kan funka och sen åker man dit och letar och testar nya ställen. Intervjuperson nr 3.

Det bästa är när man sitter därute och har tagit några åk och sitter och blickar ut över horisonten... kanske hör fåglar sjunga, solen kanske tittar fram, det är en härlig naturupplevelse. Havet kan ändra karaktär så mycket beroende på vilket ställe man är på. Intervjuperson nr 3.

Det är variation och vågorna blir ju olika från gång till gång fast man är på samma ställe. En skidbacke är ju som den är medan vågorna beter sig olika varje gång. Intervjuperson nr 4.

Häftig natur och då är det också en del i det. Intervjuperson nr 4.

Alla personer i min undersökning uppskattar den naturupplevelse som vågsurfing för med sig. Det är något som alla söker och uppskattar. Flera av dem påpekar det faktum att havet och vågorna har olika karaktär varje gång man surfar. Det är något som gör surfing till en varierad aktivitet. Surfing är t.ex. en mer varierad aktivitet än skidåkning, som intervjuperson nr 4 påpekar ovan när han säger att en skidbacke är som den är medan vågorna är olika och oförutsägbara. Som intervjuperson nr 2 nämner ovan så är det kul att komma till platser med mäktig natur som kanske inte besöks om man inte surfar.

92 Elias, 1986, s. 91 f.

Det finns en samstämmig uppfattning bland mina intervjupersoner om att det är en tjusning med att lära sig behärska naturen genom att surfa. Speciellt när det är dåligt väder och besvärliga förhållanden. Med andra ord har mina intervjupersoner två olika förhållningssätt till naturen. Dels uppskattningen av att den är vacker och dels uppskattningen av att kunna behärska dess krafter. Som intervjuperson nr 2 påpekar så är det en häftig upplevelse att känna att han behärskar naturen fast att det är så extremt väder ibland. Enligt riskteorin handlar lockelsen av äventyrssporter om att få kalkylera och hantera de risker som ofta finns i de miljöer där aktiviteten utövas.⁹³ Sökandet efter spänning är också en del i riskteorin.⁹⁴ Detta kan förklara citatet ovan som handlar om att intervjupersonen känner att han behärskar naturen. Det innefattar en kalkylering av de eventuella risker (utmaningar) som finns i den aktuella miljön och sedan att han förhåller sig till dem på ett lämpligt sätt. Dessutom innefattar denna upplevelse spänning, p.g.a. naturens krafter som blir väldigt påtagliga vid surfing. Surfaren är utlämnad till att anpassa sig och till viss del kontrollera vågorna.

Vidare nämner Csíkszentmihályi i sin flowteori omständigheter som ger möjlighet att skapa flow. En omständighet är just känslan av att ha kontroll över en situation, som intervjuperson nummer 2 nämner.⁹⁵

Johan Arnegård har undersökt äventyrssporten klättring och kommer i sin avhandling fram till liknande resultat som de jag diskuterat ovan. Han menar att det bland äventyrssportare finns en stor drivkraft och önskan att komma ut och vistas i naturen.⁹⁶ Han konstaterar vidare att känslan av att känna kontroll är en utbredd motivationsfaktor för intervjupersonerna i hans undersökning. Denna känsla är kopplad till spännings- och utmaningsmomentet som en klättring innebär med de risker (t.ex. laviner och liknande) som finns inblandade.⁹⁷ Denna undersökning behandlar visserligen klättring men det är samma mekanismer som verkar inom denna äventyrssport som i vågsurfing.

8. Resultat och slutsatser

Denna del förklarar de slutsatser och resultat som framkommit i uppsatsen. Det ges svar på den frågeställning och det syfte som nämndes i inledningen.

Vågsurfing i Sverige är oförutsägbart och det går inte att veta när aktiviteten kan utföras nästa gång. Det är väderberoende och kräver av utövaren att han/hon kan anpassa sitt liv efter det.

93 Nilsén, s. 86.

94 Breivik, 2004, s. 2.

95 Csíkszentmihályi, 1992, s. 97.

96 Arnegård, 2006, s.130.

97 Ibid: 146.

Om det ska gå att surfa i Sverige får man vara beredd att planera och arbeta mycket för det. Det är en krävande aktivitet.

Med applicering av civilisationsteorin på dessa förutsättningar så är just det oregelbundna och oförutsägbara något som fungerar som en icke-rutin och gör aktiviteten spännande till skillnad från t.ex. ett rutinbetonat arbete.

Som nämnts är aktiviteten krävande, den styr intervjupersonernas liv i stor utsträckning. Mitt empiriska material tyder på att intervjupersonerna är villiga att anpassa en stor del av sin tid för att kunna få möjlighet att surfa. Det finns dock delade meningar om hur mycket anpassning de är beredda till. Oftast prioriteras dock arbete och familj före surfing.

Elias och Dunning hävdar att lönearbete karakteriseras av att individer fattar beslut med hänsyn till någon annans intresse. Vid fritidsaktiviteter däremot fattas beslut av individen efter eget intresse och för eget nöjes skull. Dock kan det konstateras att denna beslutsfrihet för mina intervjupersoner är beroende av hänsynstagande till familj och arbete till viss del.

Aktiviteten vågsurfing har olika funktioner för olika intervjupersoner. På samma sätt finns det olika motivation till att utföra aktiviteten.

En viktig funktion för samtliga intervjupersoner var den sociala. Det fanns en samstämmighet i att de oftast helst surfar med andra. Det ger dem möjlighet att dela känslor och upplevelser med andra individer. Detta kan förklaras med civilisationsteorins resonemang om att det finns ett behov av en samhällelig institution för att uppleva känslor tillsammans. Denna möjlighet är nämligen begränsad i dagens samhällen.

En motivationsfaktor till att vågsurfa är enligt samtliga intervjupersoner sökandet efter den speciella känslan som de får när de surfar på en våg. Känslan kan utifrån flowteorin beskrivas som ett psykiskt tillstånd som karakteriseras av eufori och total fokusering på uppgiften att surfa vågen. Tillståndet kan uppnås när en person har en krävande uppgift som kräver skicklighet. Flera av intervjupersonerna påpekade att de upplevde en skön känsla och att de blev totalt fokuserade när de surfade en våg.

Sett i ett strukturalistiskt perspektiv kan detta sökande efter den speciella känslan enligt Elias och Dunning förklaras av att fritidsaktiviteter ofta har funktionen av att ge möjlighet för individer att under en begränsad tid uppleva starka känslor som det annars inte ges utrymme för i övriga delar av livet.

Ett annat begrepp som förklarar de känslor som mina intervjupersoner söker är risk. Risk är en komponent i äventyrssporter som kräver av utövaren att denne kan hantera och kalkylera de risker som finns i de miljöer där sporterna utövas. Riskmomentet är en konsekvens av att utövaren vill prova sina praktiska kunskaper och genom utövandet utveckla och förbättra dessa.

Vågsurfing kan förklaras med detta riskbegrepp genom att den praktiska kunskapen (att

surfa en våg) innefattar en risk (klara av en vågs storlek och kraft utan att ramla av surfingbrädan). Mina resultat tyder dock på att utmaning är ett mer adekvat begrepp för att beskriva vad intervjupersonerna söker vid vågsurfing i svenska förhållanden. Riskbegreppet innefattar ofta en risk att dö eller allvarligt skadas dock är det inte karakteristiskt för surfing i Sverige. Riskbegreppet innefattar också ett sökande efter spänning och det stämmer bättre in på mina resultat. Därför har jag valt att använda mig av riskbegreppet men att benämna det som utmaning istället för risk.

Intervjupersonerna menar att sökandet efter utmaningar (surfa större vågor) ger de spänningskänslor när de får ett adrenalinrus.

För att återkoppla till Elias och Dunning så menar de att, som nämnts ovan, att fritidsaktiviteter ger möjlighet att uppleva starka känslor. De hävdar att den möjligheten ges i en konstgjord situation som är fri från de risker och osäkerheter som karakteriserar det ”verkliga livet”. De menar att risker tas bort vid utövande av fritidsaktiviteter. Detta stämmer mindre bra med de resultat jag fick i min undersökning. Där framkom nämligen att utmaningen (risken) är något som aktivt söks för att få uppleva känslor av spänning.

En viktig funktion som surfing har för intervjupersonerna är avkoppling från vardagen. Vågsurfingen ger dem möjlighet att koppla bort alla stressmoment som finns i deras liv såsom arbete och andra förpliktelser. Surfingen skapar balans i deras liv och ger en kroppslig och själslig tillfredställelse.

Detta kan förklaras utifrån civiliseringsteorin som innebär att individer i dagens samhälle har en hög grad av kontroll över sina känslor och impulser. Denna självkontroll är del i större sociala mönster (civiliseringsprocesser) som utvecklats under århundraden. Dessa mönster påverkar hur enskilda individer lever sina liv. T.ex. är individer återhållsamma med att visa känslor på sitt arbete. Detta skapar i sin tur en hög grad av stress och spänningar inom individer. Det har skapat ett behov av institutioner och sedvänjor i samhället som ger individer möjlighet att bli fri från stress och spänningar. Enligt denna teori kan vågsurfing förklaras som en institution i samhället som ger denna möjlighet. För intervjupersonerna har surfingen funktionen av ett ”andningshål” från övriga saker i livet.

Ytterligare en motivationsfaktor och funktion som vågsurfing har för intervjupersonerna är möjligheten till naturupplevelser. Naturen ses dels som en mäktig upplevelse i sig och dels som en möjlighet till utmaning. Utmaningen handlar om att kunna behärska/kontrollera naturen och dess krafter trots dåligt väder och besvärliga förhållanden. Detta kan kopplas till den tidigare diskussionen om riskteorin. Det handlar om att intervjupersonerna måste kalkylera de utmaningar som finns i naturen och sedan förhålla sig till dem på ett lämpligt sätt. Vidare kan denna kontroll ses som en omständighet som ger möjlighet att skapa flow enligt flowteorin. Så även detta kan vara en motiverande faktor i sådana situationer.

Sammanfattningsvis kan konstateras att vågsurfing fyller olika funktioner för intervjupersonerna i denna undersökning. Aktiviteten har också olika motivationsfaktorer. Dessa funktioner och motivationer varierar för intervjupersonerna vid utövandet av aktiviteten från en gång till en annan. Aktiviteten är mångfacetterad och ger möjlighet till upplevelser ensam eller i gemenskap med andra. Den ger vidare möjlighet att uppleva intensiva känslor samtidigt som den ger möjlighet att ”bli av med” känslor, bli fri från stress. Vågsurfing fyller olika behov hos intervjupersonerna utöver det vardagliga livet (all annan tid). Det är en sökande aktivitet (sökande efter känslor, gemenskap, lugn och upplevelser) som påverkar utövarnas liv i stor utsträckning.

Aktiviteten kan ses som en reaktion mot det välstrukturerade samhället som många av oss lever i idag. Där människor arbetar mycket och har mycket rutiner och förpliktelser. Vågsurfing ger möjlighet till ett avbrott från sådana saker. Surfing ger en frihet från samhällets civilisering (enligt Elias och Dunning's definition). Vid utövandet av aktiviteten ges individer frihet att själva besluta och sätta gränser oberoende av andra individer.

En viktig faktor är dock att det är naturen som avgör villkoren för när intervjupersonerna kan utöva aktiviteten. De måste anpassa sig efter naturens krafter.

Slutligen kan konstateras att det finns möjlighet till ytterligare forskning om ämnet. Det går att anlägga andra perspektiv för att belysa fenomenet vågsurfing. Ett exempel är hur vågsurfing i Sverige spelar in i skapandet av identiteter.

9. Sammanfattning

Uppsatsen behandlar motivationen till att människor vågsurfar och vad aktiviteten fyller för funktion i förhållande till övriga saker i livet. Undersökningen innefattar fyra djupgående intervjuer. Materialet från dem har sedan tolkats och analyserats utifrån olika teorier. Syftet med uppsatsen har varit att besvara den ovannämnda frågeställningen och förklara vad som karakteriserar aktiviteten vågsurfing i ett svenskt perspektiv. Resultaten av undersökningen visar att vågsurfing är en viktig och mångfacetterad aktivitet som fyller funktioner för såväl den enskilde individen som samhället i stort.

10. Ordlista

Bodyurfing- Det att surfa en våg med bara kroppen liggandes på magen. Denna form av surfing är den “renaste” formen av surfing och ursprunget till annan form av surfing.⁹⁸

⁹⁸ Warshaw, 2005, s. 70.

Leash- Gummisnodd som är fäst i surfbrädan och som fästes runt ankeln på surfaren för att undvika att surfbrädan spolats in till land om surfaren t.ex. ramlar av brädan.⁹⁹

Stoke- Ett vedertaget surfuttryck som betyder ungefär upprymd, nöjd, belåten, glad och exalterad.¹⁰⁰

Surfspot- Plats där det går att surfa. T.ex. en speciell strand är ett surfspot (författarens anmärkning).

Swell- Generellt menas alla vågor som skapats av en storm. Det finns "ground swell" som är swell som genererats av en storm långt från den plats där de uppträder och det finns "wind swell" som är swell som bildats av lokala vindar.¹⁰¹ I Sverige är vågsurfare beroende av wind swell för att kunna surfa, med några få undantag (författarens anmärkning).

11. Källförteckning

Arnegård, Johan, *Upplevelser och lärande i äventyrssport och skola*, HLS Förlag, 2006.

Basch, R, *How Did Sports Begin?*, Camberwell, Victoria: Longman Australia Pty, Ltd, 1971.

Booth, D, *Surfing '60s: A case study in the history of pleasure and discipline*, Australian Historical Studies 26 (103) : 262-279, 1994.

Breivik, Gunnar, *Ekstremспорт-et senmoderne fenomen?*, 2004, hämtades 2010-05-04 från <http://www.idrottsforum.org/articles/breivik/breivik041214.html>.

Butts, L, Steven, *"Good to the last Drop": Understanding surfers' motivations*, Sociology of Sport Online, volume 4 (1), 2001, hämtades 2010-02-09 från <http://physed.otago.ac.nz/sosol/v4il/v4ilbutt.htm>.

Crang, Mike, Cook, Ian, *Doing Ethnographies*, SAGE Publications, 2007.

Csikszentmihályi, Mihály, *Flow- Den optimala upplevelsens psykologi*, Natur och Kultur, 1992.

99 Warshaw, 2005, s. 580.

100 Ibid: 564.

101 Ibid: 617.

- Daskalos, Christopher T, *Locals Only! The Impact of Modernity on a Local Surfing Context*, Sociological Perspectives, Vol. 50, Issue 1, pp. 155-173, 2007.
- Elias, Norbert, Dunning Eric, *Quest for Excitement- Sport and Leisure in the Civilizing Process*, Basil Blackwell, 1986.
- Evers, Clifton, *How to Surf*, Journals of Sport & Social Issues, 2006, hämtades 2010-02-09 från <http://jss.sagepub.com/cgi/content/abstract/30/3/229>.
- Farmer, R.J, *Surfing: motivations, values and culture*, Journal of Sport Behaviour 15 (3): 241-57, 1992.
- Gubrium, Jaber F., Holstein, James A., *The new Language of Qualitative Method*, Oxford University Press, 1997.
- Jacobsson, Katarina, 2008, "Den svårfångade kvaliteten", i *Uppdrag:forskning-Konsten att genomföra kvalitativa studier*, Sjöberg, Katarina, Wästerfors, David (red.) 162-183, Liber, 2008.
- Lanagan, David, *Surfing in the Third Millenium: Commodifying the Visual Argot*, The Australian Journal of Anthropology, 2002, 13:3, 283-291.
- Lindgren, Sven-Åke, 2008, "Det teoriutvecklande projektet", i *Uppdrag forskning: konsten att genomföra kvalitativa studier*, Sjöberg, Katarina, Wästerfors, David (red.) 114-135, Liber, 2008.
- Lowdon, BJ, *Fitness requirements for surfing*. Sports Coach 1983; 6: 35-38.
- Mendez-Villanueva, Alberto, Bishop, David, *Physical Aspects of Surfboard Riding Performance*, Sports Med 2005; 35 (1): 55-70.
- Nilsén, Åke, "Äventyrssporter- om upplevelse och prestation I nya sammanhang, exemplen klättring och sportdykning", i *Idrott I förändring : en flervetenskaplig antologi om idrottens betydelse för hälsa, identitet och kultur I det senmoderna samhället / Åke Nilsén och Magnus Wikdahl (red.)* 85-104, Idrottsvetenskapligt centrum vid Lunds universitet.

Noy, Chaim, *Sampling Knowledge: The Hermeneutics of Snowball Sampling in Qualitative Research*, International Journal of Social Research Methodology, Volume 11, Issue 4, s. 327-344, Oktober 2008.

Pearson, K, *Surfing Subcultures of Australia and New Zealand*, St. Lucia: University of Queensland Press, 1979.

Ryen, Anne, *Kvalitativ intervju-från vetenskapsteori till fältstudier*, Liber, 2004.

Stranger, Mark, *The Aesthetics of Risk: A Study of Surfing*, International Review for the Sociology of Sport, 1999, hämtades 2010-02-09 från <http://irs.sagepub.com/cgi/content/abstract/34/3/265>.

Taylor, Bron, *Surfing into Spirituality and a New, Aquatic Nature Religion*, Journal of the American Academy of Religion Vol. 75, No. 4, pp. 923-951, 2007.

Warshaw, Matt, *The Encyclopedia of Surfing*, A Harvest Book Harcourt, Inc, 2005.